

УДК 35:659.3/4:(477.6-074)-022.326
DOI 10.36030/2310-2837-1(100)-2021-53-59

ВИРОБЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕІНТЕГРАЦІЇ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

А. О. Цейтліна,

Національна академія державного управління при Президентові України

У статті визначено роль комунікації в процесах реінтеграції та деокупації тимчасово окупованих територій України. Досліджено фактори, що свідчать про необхідність вироблення та запровадження державної комунікативної політики в Україні як інструменту реінтеграції. Розглянуто аспекти реалізації державної комунікативної політики з метою деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей. Наголошено на необхідності посилення комунікативного супроводу політики реінтеграції, подолання фрагментарності громадської думки населення України щодо перспектив реінтеграції, запобігання ризикам для цілісності держави.

Ключові слова: державна політика; комунікація; комунікативна політика; реінтеграція; деокупація; тимчасово окуповані території України.

DEVELOPMENT OF THE STATE COMMUNICATIVE POLICY OF REINTEGRATION OF THE TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORIES OF UKRAINE

A. O. Tseitlina,

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

The article defines the role of communication in the processes of reintegration and deoccupation of the temporarily occupied territories of Ukraine. Factors that indicate the need to develop and implement state communication policy in Ukraine as a tool for reintegration are studied. It is a question of strengthening of communicative support of policy of reintegration, overcoming of fragmentation of public opinion of the population of Ukraine concerning prospects of reintegration, averting of risks for integrity of the state.

Keywords: state policy; communication; communicative policy; reintegration; deoccupation; temporarily occupied territories of Ukraine.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Наразі в Україні існує постійний запит на формування та реалізацію державної політики з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях, адже стрімкий розвиток суспільних відносин у сфері реінтеграції та деокупації окупованих територій потребує оперативного реагування та узгодження нормативно-правових актів з метою створення умов для налагодження взаємозв'язків між населенням, яке проживає на непідконтрольних територіях, внутрішньо переміщеними особами та державною владою. Складовою частиною державної політики з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях має стати державна комунікативна політика як інструмент реінтеграції таких територій у єдиний політичний, правовий та інформаційний простір України та інтеграції внутрішньо переміщених осіб (ВПО) за новим місцем проживання в нашій державі.

Державна комунікативна політика реінтеграції тимчасово окупованих територій України протягом усього періоду російської агресії на Сході

України не тільки не була системною, вона належно не визнається на загальнодержавному рівні, що призвело до втрати взаємозв'язку із громадянами України, які перебувають у надскладних і небезпечних умовах окупації. Крім того, через відсутність належної уваги до наукових досліджень переважна більшість державних діячів не визнає важливість державної комунікативної політики для процесу деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Також Закон України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» від 18 січня 2018 р. № 2268-VIII, який у ЗМІ відомий як Закон про реінтеграцію або деокупацію Донбасу, не містить визначення цього поняття, що впливає на ефективність комунікації та проведення переговорів, зокрема і Тристоронньою контактною групою з мирного врегулювання ситуації на Сході України.

Аналіз основних підходів до розуміння державної комунікативної політики реінтеграції та деокупації тимчасово окупованих територій України показав, що всі вони спираються на ко-

© Цейтліна А. О., 2021

мунікативну складову – налагодження комунікації з населенням окупованих територій та ВПО, діалогу в межах Мінських домовленостей, дипломатичні інструменти розв'язання конфлікту та обмін інформацією між сторонами, що інтегруються. Відсутність теоретичної бази дослідження щодо визначення понять та інструментів реалізації державної комунікативної політики в цьому контексті призводить до небезпеки того, що непідконтрольні Україні території Донецької та Луганської областей, їх жителі, а також ВПО з кожним днем стають все більш відособленими від суверенної частини України, адже вони перебувають поза її правовим, економічним та культурним простором.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Державна політика деокупації та реінтеграції – відносно нові явища в науці публічного управління, актуальність вивчення яких продиктована викликами останніх років.

Поширеним є вивчення політики реінтеграції в контексті етнонаціональної політики, зокрема робляться спроби напрацювання рекомендацій та законодавчих ініціатив щодо вдосконалення законодавчої бази реінтеграційної політики як складової державної етнонаціональної політики України такими науковцями, як: С. Асланов, Б. Цілевич, І. Кресіна, О. Натой, В. Явір.

Роль інформаційної складової в процесі реінтеграції досліджували Г. Поцепцов, М. Малий. Значну увагу соціальним аспектам державної політики реінтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні приділив А. Дяченко. Сутність і особливості формування державної політики відновлення та реінтеграції деокупованих та постраждалих від конфлікту територій вивчав О. Келембет.

Тим часом роль та значення фактору державної комунікативної політики в реінтеграційних процесах у науці державного управління залишається недослідженим.

Мета статті – довести необхідність вироблення державної комунікативної політики реінтеграції тимчасово окупованих територій України як складової державної політики з питань тимчасово окупованих територій у Донецькій і Луганській областях у процесі їх деокупації та реінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Державна комунікативна політика в процесі деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей України, важливість якої не підлягає сумніву, поки що не є достатньо дослідженою на науковому рівні, хоча питання деокупації та реінтеграції Донбасу вже

понад 6 років є одним з найбільш актуальних для нашої держави. Досягнення цілей державної комунікативної політики, яка орієнтована на повернення постраждалих від конфлікту територій та громадян в Україну та в єдиний політичний, інформаційний, культурний та інфраструктурний простір країни потребує вирішення проблем теоретичного та прикладного характеру. Вироблення теоретичної складової державної комунікативної політики вимагає визначення таких дефініцій категорійно-понятійного апарату, як «деокупація» та «реінтеграція», які на сьогодні не знайшли належного визначення на законодавчому рівні, в стратегічних документах України та в науці державного управління, що впливає на практичний аспект вироблення механізмів державної політики щодо тимчасово окупованих територій України і, зокрема, її комунікативної складової.

Наразі офіційна позиція Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України та віцепрем'єр-міністра – міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій О. Резнікова передбачає довготривалий процес реінтеграції впродовж 25 років, якому передують повноцінна політика деокупації окупованих територій. На наш погляд, така позиція міністерства щодо послідовності зазначених процесів є слушною і в дослідженні пропонуємо дотримуватися такої логіки розгляду понять у виробленні державної комунікативної політики реінтеграції.

Розглядуване у статті поняття «деокупація» не має достатнього правового визначення ні в міжнародному, ні в національному законодавстві, а більшість науковців та аналітиків у сфері державного управління вказує на необхідність його ґрунтовного визначення як для процесу державотворення, так і для вироблення ефективної державної політики щодо реінтеграції тимчасово окупованих територій України зокрема.

Так, класичне визначення окупації міститься у ст. 42 Положення про закони і звичаї сухопутної війни. Стаття 42 визначає, що «територія визнається зайнятою (у цьому разі цей термін застосовується до поняття «окупація»), якщо вона дійсно знаходиться під владою ворожої армії» (Корневич, 2015).

За IV Гаазькою конвенцією 1907 р., основний критерій окупації має фактичний характер – це встановлення реальної влади над територією (Міжнародне право, 2015). Положення Гаазької конвенції 1907 р. також свідчать про те, що окупація – це тимчасове зайняття території, тимчасова заміна однієї влади іншою, але аж ніяк не ліквідація суверенітету окупованої держави над окупованою територією (Макаров, 2012).

Згідно із Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»: тимчасово окупована територія України є невід'ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції та законів України) (Про забезпечення прав, 2014).

І. Макаров під військовою окупацією розуміє «тимчасове зайняття збройними силами однієї держави території (частини території) іншої держави і встановлення влади військової адміністрації на окупованій території» (Макаров, 2012).

Представники школи міжнародного права Національного університету «Одеська юридична академія» вважають, що «окупація – це встановлення однією державою контролю над частиною або всією територією іншої держави. Окупант при цьому не отримує суверенних прав, тобто він не має права анексувати або передати окуповану територію іншій державі» (Міжнародне право, 2010).

Отже, за результатами аналізу запропонованих у міжнародних документах та наукових працях підходів до трактування поняття «окупація» в межах цього дослідження можна зробити такі висновки:

1) поняття «окупація» пов'язане з територією, сутнісними характеристиками якої є нероздільність, неподільність та цілісність у межах кордонів;

2) фізично розділити, відокремити або «розчленувати» складові частини держави неможливо через їх внутрішню єдність у межах державного кордону, тому «окупація» пов'язана з установленням влади однієї держави чи ворожої армії на несуперечній території;

3) власне термін «деокупація», на нашу думку, утворюється за допомогою префіксу «*де-*», що використовується для позначення зворотних процесів (маскуватися – демаскуватися, орієнтувати – дезорієнтувати) (Сучасна українська література, 2011).

Таким чином, вважаємо, що під поняттям «деокупація» слід розуміти процес, зворотний процесу окупації, тобто систему політичних, дипломатичних та військових заходів, що спрямовані на відновлення конституційного ладу, державної влади та контролю над окупованою територією своєї держави.

Відповідно до Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» (Про особливості державної, 2018), реінтеграція є об'єктом державної політики щодо тимчасово окупованих територій України, однак

визначення цього поняття законодавець не наводить. Крім того, Положення про Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 2016 р. № 376 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 6 травня 2020 р. № 371) закріплює такі завдання Міністерства, які, на нашу думку, неоднозначно характеризують поняття реінтеграції, зокрема на міністерство покладено (Положення про Міністерство, 2016):

- забезпечення формування та реалізація державної політики з питань:

- тимчасово окупованих територій України та захисту прав населення, що на них проживає, кінцевою метою якої є їх реінтеграція в єдиний конституційний простір України (далі – реінтеграція);

- внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій України та громадян України, які покинули своє місце проживання на тимчасово окупованих територіях України внаслідок або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту та/або тимчасової окупації частини території України та виїхали за кордон (далі – особи, які виїхали за кордон), сприяння реалізації їх прав і свобод та створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання;

- відновлення та розбудови миру, розвитку тимчасово окупованих територій України після їх реінтеграції, а також прилеглих до них територій.

Таким чином, варто звернути увагу на те, що навіть в покладених на Міністерство завданнях існують розбіжності у визначенні поняття «реінтеграція», зокрема, з огляду на які реінтеграція – це:

1) повернення в єдиний конституційний простір тимчасово окупованих територій;

2) захист прав населення, що проживає на тимчасово окупованих територіях;

3) створення умов для добровільного повернення внутрішньо переміщених осіб до покинутого місця проживання та їх інтеграція за новим місцем проживання.

У зв'язку зі складністю предмета дослідження пропонуємо розглянути його в статті з метою характеристики процесу вироблення державної комунікативної політики щодо тимчасово окупованих територій України, адже поняття реінтеграції тимчасово окупованих територій переважно є предметом політичних дискусій, а не наукових розвідок у сфері державного управління.

Так, політичні словники визначають реінтеграцію, як:

- 1) відновлення єдиного цілого;
- 2) повторне об'єднання того, що раніше розкололося, розпалося, дезінтегрувалося;
- 3) включення, залучення до певної спільноти (Явір, 2017).

Інакше кажучи, латинський префікс «re» вказує на повторну, відновлювальну дію + «integratio», що означає відновлення цілісності, возз'єднання (Явір, 2017).

Визначення реінтеграції західних науковців як явища стосуються переважно адаптації окремих індивідів, що опинилися у певних соціальних, соціально-політичних, соціально-економічних умовах, які ускладнюють або унеможливають їх участь у суспільному житті як повноцінних членів (Явір, 2017).

У політології і ще більше юриспруденції під реінтеграцією розуміють поновлення особи у громадянстві держави в разі його втрати або попереднього виходу з громадянства.

Вивчення як українських, так і зарубіжних наукових праць також продемонструвало, що термін «реінтеграція» в соціології та політології часто вживається у значенні «адаптації» та «консолідації» (Явір, 2017).

В етнополітології також поширений підхід до трактування реінтеграції як різновиду інтеграції. Зокрема, Б. Цілевич виокремлює такі складові реінтеграції: культурну, соціальну (відсутність дискримінації), політичну, адміністративно-територіальну (Явір, 2017).

Поширеним є також підхід до реінтеграції як до останньої фази врегулювання етнополітичного конфлікту (С. Асланов, О. НАТОї), а саме возз'єднання територій дезінтегрованої держави (Явір, 2017).

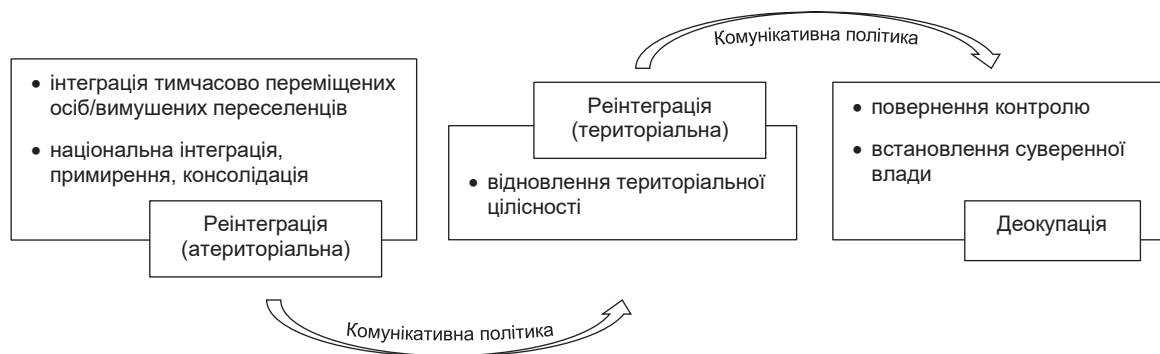
А. Фонсека розглядає явище реінтеграції як невід'ємний елемент зворотної міграції, оскільки реалізація політики реінтеграції дає змогу захистити тих, хто повертається назад на батьківщину

шляхом надання допомоги, створення політико-правових інструментів повернення колишніх мігрантів у суспільство країни їх походження (Явір, 2017).

На основі наведених підходів до трактування поняття «реінтеграція» можна констатувати, що державна політика з питань тимчасово окупованих територій України має сприяти як суспільному єднанню (атериторіальному), так і відновленню територіальної цілісності нашої держави шляхом повернення суверенної влади над окупованими територіями України. Такий підхід дає підстави зробити висновок, що державну політику реінтеграції слід розглядати не лише як комплекс заходів щодо механічного возз'єднання територій, на які повернулася суверенна влада та відновлена територіальна цілісність, а і як систему послідовних рішень та дій державної влади щодо налагодження діалогу, адаптації, інтеграції населення окупованих територій та вимушених переселенців у загальнонаціональний простір. Отже, вироблення державної комунікативної політики реінтеграції як складової державної політики в контексті реінтеграції стосується як територіального, так і атериторіального напрямку.

Таким чином, реінтеграція – це наступний логічний етап після деокупації, адже спочатку необхідно встановити владу та реалізувати функцію контролю на тимчасово окупованій території, а вже після цього створювати умови для повноцінного економічного повернення та інтеграції суспільства.

На нашу думку, повноцінна і «деокупація», і «реінтеграція» неможливі без вироблення ефективних політичних та суспільних механізмів комунікативної політики (див. рисунок). Однак механізми та заходи комунікативної політики щодо тимчасово окупованих територій України мають реалізовуватися комплексно, адже реінтеграція передбачає запровадження комплексу за-

Етапи вироблення державної комунікативної політики в контексті деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України

ходів на вже де-юре і де-факто «деокупованій» території.

Запропонований підхід до визначення комунікативної політики в контексті деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України враховує прагнення суб'єктів публічної політики розробити Стратегію деокупації і реінтеграції окремих районів Донецької і Луганської областей, навіть назва якої ще раз підтверджує етапність указаних процесів. Однак в основу розробки такої Стратегії, на нашу думку, має бути покладена комунікативна політика як запорука «мирних» інтеграційних процесів на тимчасово окупованих територіях України, що виключають твердження про те, що повернути території, які постраждали від зовнішньої агресії, до українського гуманітарного і культурного простору вдасться винятково за допомогою силових дій. А тому серед базових положень Комунікативної стратегії деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей, на нашу думку, слід визначити такі:

1. Потребує вдосконалення нормативно-правова база, яка містить чітке визначення та розмежування базових понять державної політики деокупації та реінтеграції, що унеможливує зловживання та підміну понять суб'єктами публічної політики для характеристики державно-політичних процесів та створює комунікативні бар'єри між владою і суспільством.

2. Деокупація та реінтеграція – поступові та поетапні процеси, що базуються на принципі когерентності. При цьому кожен з указаних етапів містить власні механізми комунікативної політики, що не дублюються, а узгоджуються між собою. У свою чергу, система механізмів комунікативної політики деокупації та реінтеграції повинна базуватися на своєчасному та оперативному реагуванні відповідно до змін політичних та суспільних відносин.

3. Процес деокупації та реінтеграції побудований на власній моделі комунікативної політики, що враховує регіональні, культурні, мовні, історичні особливості цього регіону. Крім того, така модель повинна бути адаптована до конкретних умов і потреб нашої країни та суспільства, адже у світі не розроблено універсальної формули реінтеграції, якою могла б скористатися Україна. Тому винесення комунікативної політики за дужки державної етнопольїтичної політики, наприклад виключно в зовнішньополітичний формат, є штучним результатом політичної пропаганди та нав'язування ідей, адже напрацювання політико-правових механізмів комунікативної політики де-

окупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України є унікальним. Тому вважаємо, що такий процес має відбуватися також у межах державної етнопольїтичної політики України з урахуванням національних особливостей та спільних критеріїв успішного зарубіжного досвіду.

4. Необхідне узгодження владного органу-медіатора на деокупованих територіях, що дасть змогу запровадити комплекс комунікативних заходів з метою досягнення «мирного» компромісу та зупинення збройного конфлікту. Адже наразі через відсутність такої інституції гальмується переговорний процес у Мінську між Україною та Росією.

5. Виникає потреба у створенні інформаційно-комунікаційної інфраструктури, яка б покривала всі окуповані території, та відповідного центру, який би інформував українське суспільство, громадян на окупованих територіях та міжнародну спільноту стосовно планів і дій Української держави. При цьому важливою складовою комунікативної політики у вказаному контексті, на нашу думку, є надання інформації та обґрунтування подій, що повідомляються політиками, лідерами думок, журналістами і блогерами в публічному просторі без яскраво забарвленої емоційності, а шляхом об'єктивного висвітлення фактів, що дасть змогу подолати бар'єр взаєморозуміння між суб'єктами публічної політики.

6. Комунікативна політика в контексті атериторіальної реінтеграції покликана, на нашу думку, усунути комунікаційні, інформаційні перешкоди та налагодити комунікативну взаємодію для переходу від стану, в якому жителі непідконтрольних Україні територій Луганської та Донецької областей, вимушені переселенці не були членами суспільства, які повноцінно функціонують, до стану, в якому вони самостійно контролюватимуть та регулюватимуть своє життя та участь у суспільних процесах. Досягти такої комунікативної взаємодії можна шляхом ефективного забезпечення прав та свобод громадян; дотримання принципу рівності та недискримінації; формування в суспільстві толерантності до вироблення спільних культурних норм. Наразі тимчасово окуповані території Донецької та Луганської областей і їх населення є ізольованими від України вже майже 6 років і тому потребують цілої низки комунікативних механізмів інтеграції, адаптації до українських реалій у межах політики реінтеграції.

Учені вважають, що з кожним роком після дезінтеграції незалежної держави під зовнішнім тиском перспективи возз'єднання погіршуються і для цього доведеться докласти більше зусиль і потрібно більше ресурсів. Крім того, на сучасно-

му етапі взаємодії з тимчасово окупованими територіями України неможливо адекватно оцінити настрої населення цих територій, що стримує активний комунікативний процес для соціальної, політичної, ментальної інтеграції населення цих територій в український соціум. Таким чином, очевидно, що Українська держава має виробити цілеспрямовану комунікативну політику подолання криз ідентичності, нейтралізації її загроз в окремих регіонах країни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження визначено, що поняття «деокупація» тимчасово окупованих територій не має правового підґрунтя, що ускладнює розуміння механізмів державної політики в цьому напрямі. А тому зроблено спробу визначити його сутність із застосуванням філологічного підходу.

Узагальнено підходи до трактування поняття «реінтеграція» та запропоновано виділити два аспекти цього процесу, а саме територіальний та атериторіальний.

Список використаних джерел

- Явір В. А. Роль інформаційної політики в реінтеграції України. *Гілея: науковий вісник* : зб. наук. пр. Київ, 2017. Вип. 121. С. 239–242.
- Явір В. А. Реінтеграція тимчасово окупованих територій як завдання етнонаціональної політики України. *Правова держава*. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 2017. Вип. 28. С. 438–445.
- Застосування міжнародного гуманітарного права до збройного конфлікту на території України : навч. посіб. / А. О. Корневич ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Одеса : Фенікс, 2015. С. 18–78 с.
- Макаров І. М. Поняття і зміст режиму окупації у міжнародному праві. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2012. Вип. 3. С. 193–197.
- Міжнародне право : екзамен. довід. / О. В. Трояновський, Ю. В. Чайковський, Н. О. Якубовська. Київ : Фенікс, 2010. С. 203–246.
- Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
- Сучасна українська літературна мова : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман та ін. ; за ред. С. О. Кармана. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.
- Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях : Закон України від 18.01.2018 № 2268-VIII. Дата оновлення: 26.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/226819#Text> (дата звернення : 26.02.2021).

Графічно представлено 3 основних напрями комунікативної політики щодо тимчасово окупованих територій: деокупація; територіальна та атериторіальна реінтеграція.

Визначено основні засади, на яких слід розвивати та впроваджувати Комунікативну стратегію деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей, а саме: законодавче розмежування базових понять; узгодження механізмів та суб'єктів деокупації та реінтеграції; визначення національного формату та власної моделі комунікативної політики; узгодження владного органу-медіатора; створення ефективної інформаційно-комунікаційної інфраструктури; забезпечення прав і свобод громадян.

Отже, комунікативна політика в контексті деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України потребує затвердження на належному державному рівні, що зумовлює необхідність формування власної стратегії реінтеграції, враховуючи напрацювання інших держав та особливості перебігу етнополітичного конфлікту.

References

- Yavir, V. A. (2017). Rol informatsiinoi polityky v reintehratsii Ukrainy. *Hileia: naukovyi visnyk* : zbirnyk naukovykh prats. Is. 121. P. 239–242 [in Ukrainian].
- Yavir, V. A. (2017). Reintehratsiia tymchasovo okupovanykh terytorii yak zavdannia etnonatsionalnoi polityky Ukrainy. *Pravova dergava*. Kyiv. Is. 28. P. 438–444 [in Ukrainian].
- Zastosuvannia mizhnarodnoho humanitarnoho prava do zbroinoho konfliktu na terytorii Ukrainy (2015). navch. posib. / A. O. Kornevych ; Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. Odesa : Feniks, P. 18–78 [in Ukrainian].
- Makarov, I. M. (2012). Poniattia i zmist rezhymu okupatsii u mizhnarodnomu pravi. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Is. 3. P. 193–197.
- Mizhnarodne pravo : ekzamenatsiinyi dovidnyk (2010) / O. V. Troianovskiy, Yu. V. Chaikovskiy, N. O. Yakubovska. Feniks. P. 203–246 [in Ukrainian].
- Pro zabezpechennia prav i svobod hromadian ta pravovyi rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 15.04.2014 № 1207-VII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
- Cuchasna ukrainska literaturna mova : navch. posib. dlia stud. vyshch. navch. zakl. (2011). / S. O. Karaman, O. V. Karaman, M. Ya. Pliushch [ta in.] ; za red. S. O. Karmana. Kyiv : Litera LTD. 560 p. [in Ukrainian].
- Pro osoblyvosti derzhavnoi polityky iz zabezpechennia derzhavnogo suverenitetu Ukrainy na tymchasovo okupovanykh terytoriiakh u Donetskii ta Luhanskii oblastiakh : Zakon Ukrainy vid 18.01.2018 № 2268-VIII. Data onovlennia: 26.11.2020. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text> (data zvernennia: 26.02.2021).

Положення про Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 № 376 (в редакції Постанови Кабінету Міністрів України від 06.05.2020 № 371). Дата оновлення: 16.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення : 28.02.2021).

Дяченко А. Соціальні аспекти державної політики реінтеграції внутрішньо переміщених осіб в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування* : зб. наук. пр. Дніпро, 2017. Вип. 3 (34). С. 84–89.

Цейтліна Аліна Олегівна,

аспірантка кафедри публічної політики та політичної аналітики,
Національна академія державного управління при Президентові України,
03057, Україна, м. Київ, вул. Антона Цедіка, 20

Цитування: Цейтліна А. О. Вироблення державної комунікативної політики реінтеграції тимчасово окупованих територій України. *Вісн. НАДУ. Серія «Державне управління»*. 2021. № 1 (100). С. 53–59.

Стаття надійшла: 17.02.2021

Схвалено до друку: 01.03.2021

Polozhennia pro Ministerstvo z pytan reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy, zatverdzhene postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08.06.2016 № 376 (v redaktsii postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.05.2020 № 371). Data onovlennia: 16.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-%D0%BF#Text> (data zvernennia: 28.02.2021).

Diachenko, A. (2017). Sotsialni aspekty derzhavnoi polityky reintehratsii vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. Is. 3 (34). P. 84–89 [in Ukrainian].

Tseitlina, Alina O.,

Postgraduate student, Department of Public Policy and Political Analysis,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine,
20, Antona Tsedyka St., Kyiv, 03057, Ukraine
E-mail: Tseytliina0384@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-9671-5673>

Citation: Tseitlina, A. (2021). Vyrobлення derzhavnoi komunikativnoi polityky reintehratsii tymchasovo okupovanykh terytorii Ukrainy. [Development of the state communicative policy of reintegration of the temporarily occupied territories of Ukraine]. *Bulletin of the NAPA. Series «Public Administration»*. Is. 1 (100). P. 53–59 [in Ukrainian].

Article received: 17.02.2021

Accepted: 01.03.2021